

RENÉ VAN DIJK

1962-2023

door Hans van der Hoeven

Op 23 december 2023 overleed René van Dijk. René was al vanaf 1991 werkzaam bij Stichting Pelita. Als rapporteur voor de wetten voor oorlogsgetroffenen heeft hij honderden, zelfs duizenden 'rapporten' opgesteld. Beter gezegd: heeft hij honderden, zelfs duizenden mensen gesproken, over hun oorlogservaringen, over wat die ervaringen voor hen betekend hadden. Hans van der Hoeven, oud-collega van René bij Stichting Pelita, had tot kort voor zijn overlijden contact met René. Hij gedenkt René in navolgend bericht.

Eén van de vele kenmerken van het menselijk tekort is dat waardering voor iemand meestal wordt uitgesproken op het moment dat het er voor de betrokkene niet meer toe doet. Na diens dood dus, als de spreekwoordelijke mosterd na de maaltijd. De dood van René van Dijk die in de vrijdagnacht voor kerst overleed vormt daar geen uitzondering op. De zondag voor kerst bezocht ik het hospice waar hij lag met de bedoeling om afscheid te nemen, zoals we een paar dagen eerder hadden afgesproken. Een vriendelijke dame vertelde me dat ik te laat was... René was rond half drie in de nacht van vrijdag op zaterdag uit de tijd gestapt zoals ze dat in Twente zeggen...

De dag dat René bij Pelita startte staat mij nog helder voor de geest, samen met Martin Kuijpers begon hij begin 1991. Ik heb het voorrecht gehad ruim dertig jaar met hem te mogen werken. De laatste jaren hadden we intensief

contact, ik sprak hem iedere twee weken. Vaak ontmoette ik hem op een donderdag bij de Indische eettafel in de Christus Triomfatorkerk in Den Haag. Het waren aangename en open gesprekken. René hoefde je niets te vertellen over de wetten voor oorlogsgetroffen, hij was zeer goed op de hoogte, inhoudelijk waren zijn rapporten uitstekend. Zijn hart lag bij de mensen van wie hij het levensverhaal opschreef. Soms was bij hem het goede de vijand van het beste en zat zijn perfectionisme hem in de weg. Dat kon botsen met de termijn waarbinnen geleverd moest worden... Als iemand zich bewust was van zijn tekortkomingen in deze en andere zaken was dat René. De openheid waarmee hij hierover sprak was ontwapenend en onverschrokken.

Onverschrokken was hij ook in het laatste jaar van zijn leven. Op 10 november 2022 verwachtte ik hem te ontmoeten op de viering van het 75-jarig bestaan van Pelita, maar hij liet verstek gaan en dat verontrustte me gelijk. Niet veel later bleek het mis. Ik belde hem en sprak hem in de maanden die volgden lang en vaak, zocht hem op. Hij keek de dood recht in het gezicht, maar dat had geen enkele invloed op de toon van het gesprek. René bleef René. Hij dacht meer aan de mensen om hem heen, zijn moeder, zijn partner, dan aan zichzelf. Hij vertelde dat zijn situatie ook duidelijke voordelen had. Zo hoefde hij zich niet meer zo kwaad te maken over de politieke situatie in Nederland of de geopolitieke ontwikkelingen in de wereld, Oekraïne, Israël, Gaza...

De mens is onbeholpen, een oorlog die begonnen wordt, eindigt voor de slachtoffers nooit, wist hij uit ervaring, wij zijn blijkbaar niet tot leren in staat, was zijn conclusie...

Toch waren onze gesprekken niet somber. Onuitgezonderd bespraken we muziek. We deelden vooral de liefde voor het King Crimson van Robert Fripp. Het album *In the Court of the Crimson King* uit 1969 is verreweg het meest veelzeggend en was zijn favoriet. Dat heeft niet alleen met de muziek te maken maar ook met de zang van Greg Lake en de teksten van Pete Sinfield. We kenden ze beiden uit het hoofd.

In het nummer *21st Century Schizoid Man* herkende René de 'staat van zijn' van de moderne mens. Zoek het nummer eens op. Ook met *Epitaph* vereenzelvigde René zich:

*The wall on which the prophets wrote
Is cracking at the seams
Upon the instruments of death
The sunlight brightly gleams*

*When every man is torn apart
With nightmares and with dreams
Will no one lay the laurel wreath
When silence drowns the screams*

*Confusion will be my epitaph
As I crawl a cracked and broken path
If we make it we can all sit back and laugh
But I fear tomorrow I'll be crying (...)*

*Between the iron gates of fate
The seeds of time were sown
And watered by the deeds of those
Who know and who are known*

*Knowledge is a deadly friend
If no one sets the rules
The fate of all mankind I see
Is in the hands of fools (...)*

Een visionaire tekst. Op de weg terug van het hospice naar huis luisterde ik met weemoed naar een opname van *I talk to the wind* die René mij vorig jaar uit zijn Crimson-verzameling gaf.

*Said the straight man to the late man
Where have you been?
I've been here and I've been there
And I've been in between*

*I talk to the wind
My words are all carried away
I talk to the wind
The wind does not hear
The wind cannot hear*

*I'm on the outside looking inside
What do I see?
Much confusion, disillusion
All around me (...)*

*You don't possess me
Don't impress me
Just upset my mind
Can't instruct me or conduct me
Just use up my time*

*I talk to the wind
My words are all carried away*

*I talk to the wind
The wind does not hear
The wind cannot hear (...)*

Vaarwel René...

Albumcover *In the court of the Crimson King*.